

RO-EX
Mikael Ekeberg
010-240 5429
mikael.ekeberg@msb.se

Konsekvensutredning gällande förslag till föreskrifter för Nationellt tillståndsregister för explosiva varor (NATEV)

Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Under senare år har en oroande ökning av bombdåd med civila sprängmedel och pyroteknik konstaterats. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, är involverade i arbetet att motverka utvecklingen med illegal hantering av explosiva varor. Ett led i arbetet är inrättandet av ett nationellt tillståndsregister för explosiva varor, NATEV. Som en följd av detta har MSB därför tagit fram föreskrifter. Syftet med föreskrifterna är att ge de aktörer som berörs av NATEV närmre vägledning kring NATEV.

MSB föreslås, genom nya bestämmelser i lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, LBE, och förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor, FBE, få bemyndigande att hålla register över alla nationella tillstånd som ges ut för hantering, överföring, import och export av explosiva varor i Sverige. De nya bestämmelserna ställer även krav på att personer med betydande inflytande (PBI), godkända deltagare och föreståndare i verksamhet med explosiva varor ska finnas med i NATEV.

De nya reglerna i LBE och FBE träder i kraft den 8 juli 2024. Uppgifter om tillstånd som meddelats före den 8 juli 2024 och som fortfarande är gällande ska registreras senast den 8 oktober 2024. MSB föreslås även få ett utvidgat bemyndigande i FBE att utfärda föreskrifter för registreringen av uppgifter och det närmare innehållet i NATEV och om utlämnande av uppgifter från NATEV.

Förslaget till nya föreskrifter om NATEV anger närmre förutsättningarna för:

1. Hur ansökan om behörighet att ta del av uppgifter i NATEV ska gå till för berörda myndigheter.
2. Vad som gäller vid registrering av uppgifter i NATEV.
3. Vilka uppgifter som ska registreras i NATEV samt skyndsamhetskrav för ändring och borttagning av uppgifter.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

MSB ser ingen alternativ lösning till att införa föreskrifter.

De nya reglerna i kommande LBE och FBE anger ramen för att inrätta NATEV. Föreskriften syftar till att i närmre utsträckning ange hur ansökan om att få ta del av uppgifter i NATEV ska göras, förutsättningar för att få ta del av uppgifter samt vilka uppgifter som ska finnas i registret.

Inledningsvis anger föreskriften närmre förutsättningarna för vilka vid de berörda myndigheterna som ska ha behörighet att ta del av uppgifter i NATEV. Genom att föreskriften anger att ansökan om behörighet att ta del av uppgifter i NATEV endast ska omfatta de som har behov av att ta del av uppgifterna inom ramen för sina arbetsuppgifter skapas tydlighet och transparens kring vad som kan vara skäl att avslå en ansökan om sådan behörighet. Utan en närmre sådan reglering saknas grund att avslå en ansökan om sådan behörighet, vilket riskerar att leda till att personer som saknar anledning att ta del av uppgifter i NATEV i större utsträckning kan komma att få sådan behörighet. Detta skulle i sin tur motverka syftet med NATEV. MSB ser därför ett behov av att föreskriva på ett sådant sätt att en ansökan om behörighet att ta del av uppgifter i NATEV endast ska omfatta de som i sina arbetsuppgifter har behov av att ta del av uppgifter i NATEV.

Genom att föreskriften närmre anger exempelvis vilka uppgifter som ska registreras bidrar detta till en förenklad handläggning för det mycket stora antalet kommunanställda som ska arbeta med att föra in uppgifter i NATEV. Med en sådan grund skapas bättre förutsättningar för att NATEV ska komma att innehålla relevanta och korrekta uppgifter. Det förtydligas även att om uppgifter ska tas bort eller ändras ska detta ske skyndsamt vilket bidrar till en samsyn kring hur snabbt registret ska hållas uppdaterat. Detta anser MSB är av stor vikt för att upprätthålla registrets aktualitet, vilket i sin tur är av stor vikt för att upprätthålla förtroendet för NATEV.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Av den nya bestämmelsen 24 g § FBE framgår att Kustbevakningen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten har rätt att ta del av uppgifter från NATEV, om den mottagande myndigheten behöver uppgifterna i sin brottsbekämpande verksamhet eller för kontroll av tillstånd vid införsel eller utförsel över Sveriges gräns. En tillståndsmyndighet enligt lagen (2010:1011) om brand - farliga och explosiva varor har rätt att ta del av uppgifter från det nationella tillståndsregistret för explosiva varor, om den mottagande myndigheten behöver uppgifterna i sin tillståndsprovning eller tillsyn enligt den lagen.

Av föreskriften framgår närmre förutsättningarna för hur ansökan ska gå till för den som omfattas av 24 g § FBE. De ovanstående myndigheterna berörs därmed på så sätt att deras ansökan endast ska omfatta de som med anledning

av sina arbetsuppgifter har behov av att ta del av uppgifter i NATEV. MSB anser att det är en väl avvägd reglering då den syftar till att minska risken för att obehöriga tar del av uppgifter de inte har behov av.

Av föreskriften framgår att en enskild som i sin verksamhet ska kunna kontrollera tillstånd enligt de nya bestämmelserna ska kunna visa för MSB att denne överlåter explosiva varor i sådan omfattning att denne har behov av att ta del av uppgifter för att kontrollera tillstånd enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. Syftet med denna reglering är att inte ge behörighet att ta del av uppgifter i NATEV till en enskild som överlåter explosiva varor i mycket liten omfattning. MSB anser att det istället finns skäl att hantera en förfrågan om att ta del av uppgifter från en sådan enskild som en begäran om utlämnande av allmän handling. På så sätt anser MSB att den enskildes behov av att ta del av eventuella uppgifter, efter prövning, kan komma att tillgodoses och att den enskilde därmed inte lider någon skada av att inte få behörighet att ta del av uppgifter i NATEV.

Vidare framgår av föreskriften att den kommun som har behörighet att föra in, ändra och ta bort uppgifter i NATEV ska ange till MSB vilka anställda eller andra personer som ska ges behörigheten. Kommunen ska också skyndsamt meddela MSB om någon inte längre ska ha behörighet att föra in, ändra och ta bort uppgifter i NATEV. Syftet med denna reglering är att tydliggöra vilka personer som har behörighet att föra in, ändra och ta bort uppgifter i NATEV. MSB ser inte att detta medför något merarbete för de som berörs av denna bestämmelse.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

I dagsläget finns inget bemyndigande för MSB att utfärda föreskrifter med anledning av NATEV och det finns inte heller något bemyndigande att inrätta ett tillståndsregister för explosiva varor. Men förslaget om ny reglering LBE och FBE föreslås träda i kraft 8 juli 2024. Av nämnda förslag framgår att MSB ges bemyndigande att inrätta NATEV samt bemyndigande att föreskriva om det närmare innehållet i NATEV samt om utlämnande av uppgifter från NATEV. MSB förutsätter att myndigheten kommer att få nämnda bemyndiganden.

Anledningen till att MSB redan har påbörjat arbetet med föreskrifter är den korta tidsramen fram till och med upprättandet av NATEV. MSB ser att det är av betydelse för alla aktörer som kommer att beröras av NATEV att föreskriften finns tillgänglig den 8 juli 2024. Beroende på samhällsutvecklingen med det stora antalet sprängdåd har det bedömts att ett tidigt införande av NATEV är nödvändigt för att ge alla inblandade ett verktyg att bättre planera och kontrollera tillståndshanteringen av explosiva varor. MSB ser att föreskriften kan bidra till att ge närmre vägledning i samband med införandet av NATEV.

Uppgifter om vilka kostnadsmissiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

MSB anser inte att det finns några andra regleringsalternativ än att utfärda föreskrifter. MSB ser att upprättandet av NATEV inledningsvis troligen kommer medföra administrativt arbete för ett flertal aktörer. MSB anser dock inte att det finns något som tyder på att inrättandet av föreskriften i sig kommer leda till ökade kostnadsmissiga eller övriga konsekvenser för någon aktör. Regleringen bedöms inte heller ha några miljömässiga eller sociala konsekvenser.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Förslaget består endast av nationella regler vilka bedöms överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges EU-medlemskap. De föreslagna reglerna bedöms inte innehålla några krav som är anmälningspliktiga enligt EU-direktiv om tekniska regler¹.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Ikraftträdandet för föreskriften är planerat till 8 juli 2024 vilket är samma datum som införandet av de nya bestämmelserna i LBE och FBE.

Det finns behov av informationsinsatser i samband med att NATEV träder ikraft. En informationsplan har tagits fram, både för införandet av en ny föreskrift men också för själva NATEV. Informationsinsatser kommer att genomföras genom olika kanaler såsom MSB:s webbplats, webinarier, på MSB:s utbildningar om LBE och vid relevanta konferenser och möten. MSB arbetar även på kompletterande/förtydligande material till föreskriften i form av en handbok. Information om att arbetet med föreskrifter för NATEV påbörjats samt fråga om önskat samråd, utöver kommande remiss, skickades ut till ett antal utvalda instanser inom verksamheterna. Några svar inkom men de flesta valde att vänta till remissen av föreskrift och konsekvensutredning skickas ut.

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Antal: Ungefär 500 företag av skiftande storlekar

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535/ av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (kodifiering).

De mindre verksamheterna kan vara sådana som handlar med enklare explosiva varor inom Sverige (till exempel grossister som säljer fyrverkerier för vidare försäljning). De lite större verksamheterna kan vara företag som säljer/överlåter tillståndspliktiga explosiva varor (sprängämnen, sprängkapslar, viss typ av pyroteknik etc.). De större verksamheterna kan vara företag som tillverkar eller importerar/överför explosiva varor.

NATEV ska underlätta kontrollen vid försäljning för de verksamheter som överlåter explosiva varor. Föreskriften anger endast hur företagen ska ansöka om behörighet att få ta del av uppgifter i NATEV. Den enskilde ska även, på begäran av MSB, kunna visa att denne överlåter explosiva varor i sådan omfattning att denne har behov av att ta del av uppgifter för att kontrollera tillstånd enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. MSB anser, som motiverats ovan, att detta är en väl avvägd formulering som inte kommer innebära några negativa konsekvenser för företagen.

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

I samband med att ett företag överlåter explosiva varor ges i och med NATEV en möjlighet att kontrollera att företaget man ska överlåta till har ett giltigt tillstånd. Efter att en person på företaget fått tillgång till NATEV hos MSB kan företaget kontrollera kundens tillstånd när behov uppstår. Tidsåtgången är den tid som det tar att öppna NATEV och göra en sökning (~5 minuter), hur ofta man behöver kontrollera i NATEV beror på verksamhetens storlek. MSB ser inte att föreskriften i sig har någon påverkan på den tidsåtgång det kan innebära för företagen att använda NATEV.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

MSB ser inte att föreskriften i sig kommer leda till någon merkostnad för de aktörer som berörs av den.

För företagen blir det samma oavsett om det finns en reglering (föreskriften) eller om den inte finns. Företagen får ett nytt verktyg de kan använda för att kontrollera tillståndet hos de företag man överlåter till. NATEV kräver endast en dator/telefon med tillgång till internet samt ett konto (kostnadsfritt) hos MSB för att fungera.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Den föreslagna regleringen bedöms inte påverka konkurrensförhållandena, alla företag som överlåter tillståndspliktiga (under LBE) explosiva varor får samma

förutsättningar (d.v.s. tillgången till NATEV). MSB ser inte att föreskriften har någon inverkan på detta.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

MSB har inte kunnat identifiera några andra effekter av regleringen som kan komma att påverka företagen.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

MSB har inte kunnat identifiera några andra effekter av regleringen som kan komma att påverka små företag.

Kommuner

MSB ser inte att införandet av föreskrifter innebär några särskilda konsekvenser för kommunerna utöver att de ska ange till MSB vilka anställda hos dem som kommer att arbeta med att föra in, ändra och ta bort uppgifter i NATEV. Den administrativa bördan av detta får ändå bedömas som liten och MSB anser inte att det finns anledning att anta att det skulle innebära någon kostnadsökning för kommunerna.

MSB önskar betona att konsekvensutredningen avser införandet av föreskrifter, inte införandet av NATEV som system, vilket i sig sannolikt kommer innebära konsekvenser för tillståndsgivande kommuner.

Kontaktpersoner

Ange vem som kan kontaktas vid eventuella frågor

Mikael Ekeberg (RO-EX) – 010-240 5429, mikael.ekeberg@msb.se

Emelie Thunberg (RO-EX) – 010-240 5139, emelie.thunberg@msb.se